

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego W. o
zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 listopada 2013 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 maja 2013 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę w zakresie wniosku powoda o doręczenie wyroku z dnia 21 lutego 2012 r. z uzasadnieniem Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 28 maja 2013 r. odrzucił – jako wniesiony po upływie terminu - wniosek powoda o doręczenie wyroku tego Sądu z dnia 21 lutego 2013 r. z uzasadnieniem. Stwierdził, że uzasadnienie wyroku z dnia 21 lutego 2013 r. nie zostało sporządzone, w związku z czym wniosek powoda nie może być potraktowany jako wniosek złożony w trybie art. 9 k.p.c. Trzeba przyjąć, że powód wniósł o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 21 lutego 2013 r. i doręczenie go wraz z uzasadnieniem na podstawie art. 328 § 1 k.p.c. Ze względu na to, że wyrok ten został ogłoszony na rozprawie, powód, zgodnie z art. 328 § 1 k.p.c., powinien złożyć wniosek o sporządzenie uzasadnienia w terminie do dnia 28 lutego 2013 r. Wniosek powoda został natomiast złożony w dniu 8 kwietnia 2013 r. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 328 § 1 zdanie drugie k.p.c. postanowił, jak w sentencji.

W zażaleniu na to postanowienie powód wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 327 § 2 w związku z art. 137 § 2 i art. 379 pkt 5 k.p.c. przez zaniechanie doręczenia mu, jako przebywającemu w dniu 21 lutego 2013 r. w zakładzie karnym, odpisu sentencji wyroku z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia środka zaskarżenia, art. 328 § 1 k.p.c. przez uznanie wniosku z dnia 8 kwietnia 2013 r. za wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, mimo nieodręczenia odpisu sentencji wyroku z pouczeniem i w konsekwencji uznanie wniosku za spóźniony, art. 328 § 2 w związku z art. 361 k.p.c. przez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia faktu, że powód we wniosku skierowanym do Sądu Okręgowego informował o pozbawieniu go wolności oraz o tym, że Sąd nie doręczył mu sentencji wydanego wyroku, i art. 45 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) przez pozbawienie powoda prawa do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uszło uwagi Sądu Apelacyjnego, że wniosek powoda dotyczył doręczenia orzeczenia sądu drugiej, a nie pierwszej instancji, w związku z czym podlegał ocenie na podstawie art. 387, a nie art. 328 k.p.c. Uszło też uwagi Sądu Apelacyjnego, że w piśmie z dnia 14 marca 2013 r., powód poinformował Sąd pierwszej instancji o odbywaniu kary pozbawienia wolności oraz że Sąd ten doręczył mu do zakładu karnego m.in. odpis sentencji wyroku z dnia 21 lutego 2012 r. (k. 209, 214 i 218).

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda. Jak wynika z art. 387 § 1 zdanie drugie k.p.c., w sprawach, w których apelację oddalono, uzasadnienie wyroku sporządza się tylko wówczas, gdy strona zażądała doręczenia jej wyroku z uzasadnieniem. Zgodnie natomiast z art. 387 § 2 zdanie trzecie k.p.c., w sprawach, w których apelację oddalono, uzasadnienie sporządza się w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia wniosku. Stosownie do art. 387 § 3 k.p.c., orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia. Przepis art. 327 § 2 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Według powołanego przepisu natomiast, stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego, która na skutek pozbawienia wolności była nieobecna przy ogłoszeniu wyroku, sąd z urzędu w ciągu tygodnia od dnia ogłoszenia wyroku doręcza odpis jego sentencji z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia.

Jak już wyjaśniał Sąd Najwyższy, powzięcie przez sąd wiadomości o tym, że nieobecność strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika przy ogłoszeniu wyroku była spowodowana pozbawieniem wolności, zobowiązuje sąd do doręczenia wyroku w trybie art. 327 § 2 k.p.c. oraz że naruszenie tego obowiązku może pozbawić stronę możliwości obrony swych praw (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2008 r., I UK 33/08, OSNP 2009, nr 23 – 24, poz. 325 oraz postanowienia z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 107/97, OSNP 1998, nr 6, poz. 198, z dnia 17 października 1997 r., III CZ 67/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 49 i z dnia 8 sierpnia 2012 r., I CSK 58/12, nie publ.).

Powód występował w postępowaniu apelacyjnym bez profesjonalnego pełnomocnika, a o terminie rozprawy w dniu 21 lutego 2012 r. został zawiadomiony pod wskazanym przez niego adresem (k. 204). Z akt sprawy nie wynika, kiedy powód rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności. Według jego twierdzeń, w dniu 21 lutego 2012 r. przebywał już w zakładzie karnym. Sąd Okręgowy powziął wiadomość o odbywaniu przez powoda kary pozbawienia wolności z jego pisma z dnia 14 marca 2013 r. (k. 206) i doręczył mu w sposób wskazany w art. 137 § 2 k.p.c. m.in. odpis sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 21 lutego 2012 r. Przesyłka ta została doręczona do zakładu karnego w dniu 4 kwietnia 2013 r., a powód potwierdził jej odbiór w dniu 5 kwietnia 2013 r. (k. 214 i 218).

Gdyby istotnie powód w dniu 21 lutego 2012 r., a więc w dniu ogłoszenia wyroku Sądu Apelacyjnego odbywał już karę pozbawienia wolności, trzeba by przyjąć, że jego wniosek z dnia 8 kwietnia 2013 r. został złożony w terminie przewidzianym w art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., dla strony pozbawionej wolności bowiem termin tygodniowy

przewidziany w art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. biegnie dopiero od dnia doręczenia jej odpisu sentencji.

Ze względu na to, że Sąd Apelacyjny pominął przytoczone okoliczności i nie ustalił, czy w dniu 21 lutego 2012 r. powód rzeczywiście przebywał już w zakładzie karnym, konieczne stało się uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy w zakresie wniosku powoda o doręczenie mu wyroku z uzasadnieniem do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.